

Gemeentefinanciën

**2014 : de gemeenten slaan een
nieuwe weg in**

10 vragen over de gemeentefinanciën

Geert Gielens – Chief economist

Arnaud Dessoy – Research Public finance & Social profit

Anne-Leen Erauw - Research Public finance & Social profit

■ Bronnen - methodologie

- Focus op de recente evolutie : **2013-2014** (+ vergelijking met periode 2007-2012)
- Documenten cijferbronnen :
 - Jaarrekening en balans : → **2012** (= meest recent beschikbare !)
 - Budget : → **2014** (enquête) → antwoordgraad > **95 %**
- Overgangsjaar voor de Vlaamse gemeenten →
 - **BBC (Beleids- en beheerscyclus) : sinds 2014 algemeen toegepast**
 - Meerjarenplan **2014-2019**
 - Nieuwe **evenwichtscriteria**
- **Gevolg:**
 - Geen gezamenlijke **cijfers** meer op nationaal niveau
 - Specifieke analyse per gewest
 - ESR 2010-normen = gemeenschappelijke boekhoudstandaard

Bronnen - methodologie

- Volledige studie (publicatie) beschikbaar tegen half juli → on line : www.belfius.be/onzestudies
- Presentatie van de grote tendenzen op basis van cijfers beschikbaar op 1 juni 2014
- Aan de hand van **10 vragen** die de verschillende invalshoeken bekijken voor de gemeenten (personeelskost, belastingen, investeringen, schuld, evenwicht, ...)

10 vragen over de gemeentefinanciën

2014 : de gemeenten slaan een nieuwe weg in

1. Impact van de **economische context** op de gemeentefinanciën ?
2. Staan de **personeelskosten** onder druk? Wat is de impact van de pensioenhervorming ?
3. Weegt de financiële situatie van **OCMW's** en **politiezones** op de gemeenten ?
4. Ondersteunen de **deelstaten** de gemeenten financieel ?
5. Halen de gemeenten meer **belastingen** op ?
6. Komt het **evenwicht** van de gemeentebudgetten in gevaar ?
7. Kunnen de gemeenten blijven **investeren** ?
8. Is de **schuldenlast** onder controle ?
9. Respecteren de gemeenten de budgettaire doelstellingen van het **stabiliteitspact** voor de Belgische overheid ?
10. Welke belangrijke **financiële uitdagingen** op komst de drie volgende jaren ?

Vraag 1 :

Impact van de **economische context**
op de gemeentefinanciën ?

Economische context: relevante factoren

	factor			
	Inflatie \uparrow	Groei \uparrow	Rente \uparrow	andere
Uitgaven	--	+	-	-
Inkomsten	+	+	+	-
globaal	-	+	-	-

Economische context: relevante factoren

	Factor vooruitzicht	
	2014	2015
Inflatie	0,9%	1,3%
groei	1,4%	1,6%
werkloosheid	8,5%	8,2%
Rente KT	0,25%	0,25%
LT	2,00%	2,20%
Andere	Stabiliteitspact Vergrijzing Pensioenlasten Demografische groei	

Economische context: budget 2014

- **Economische context is globaal neutraal**
 - Geen sterk groeiverhaal
 - Maar lage rente en inflatie
- **Globale saneringscontext voor de overheidsfinanciën**
 - Budgettair stabiliteitspact geldt voor alle overheidsgeledingen
- **Demografische druk**
 - Vergrijzing van de bevolking
 - Demografische druk (vooral in grote steden die een sterke internationale immigratie ondervinden)

Vraag 2 :

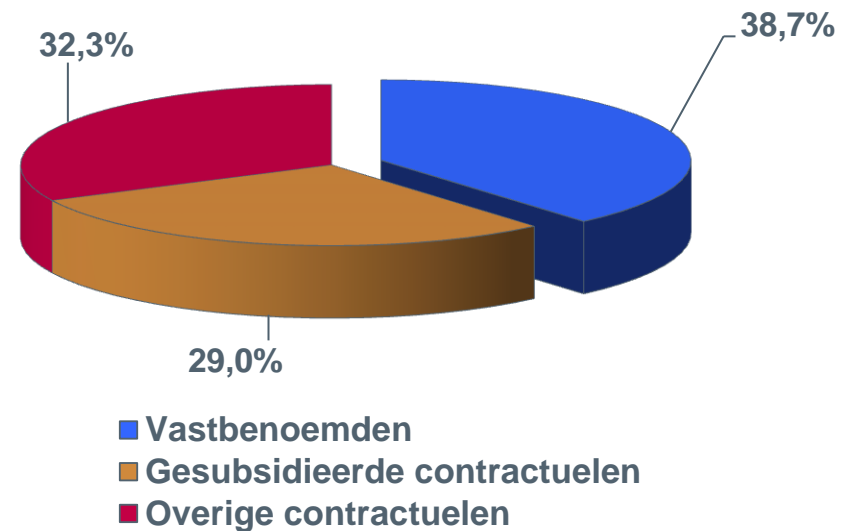
Staan de **personeelskosten** onder druk?
Wat is de impact
van de pensioenhervorming ?

Zijn de personeelskosten onder controle ?

■ Kencijfers:

- Personeel : +/- 6 miljard EUR, of 550 EUR per inwoner
- +/- 40 % van de gewone uitgaven (onrechtstreekse kosten: OCMW, politiezone, gemeentebedrijven, ..)
- Aantal VTE : 108 644 VTE (RSZPPO – juni 2013)
 - 1 werknemer per 100 inwoners
 - 184 VTE gemiddeld per gemeente
 - 39 % vastbenoemden (alweer gedaald ondanks pensioenhervorming)
- - 340 ETP (-508 personen) tijdens eerste semester 2013

Spreiding gemeentepersoneel volgens statuut

Zijn de personeelskosten onder controle ?

■ Evolutie 2014 ?

Gemiddelde jaarlijkse groei	Δ 2012- 2013	Δ 2013- 2014
Vlaanderen	+3,6 %	+1,7%
Wallonië	+2,7 %	+1,9%
Brussel	+5,4%	+3,2%

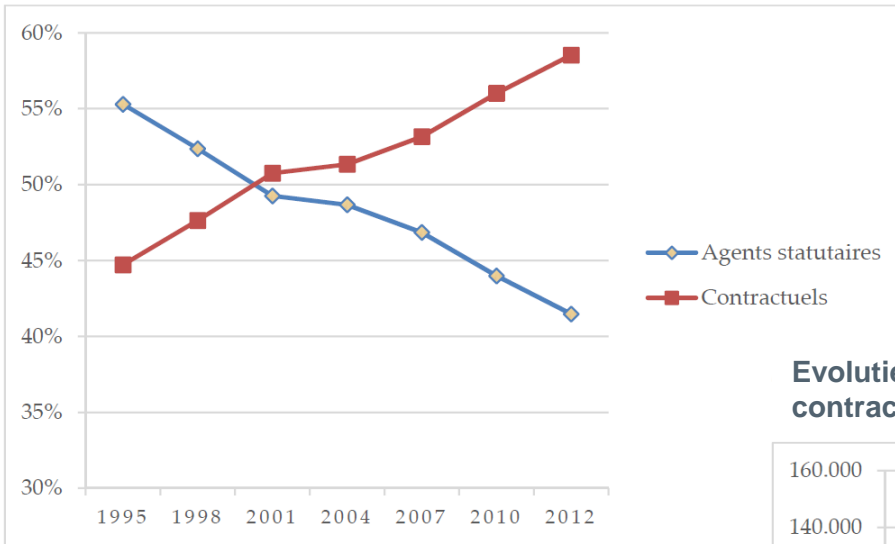
* Zonder responsabiliseringsbijdrage voor pensioenen (vorige dienstjaren)

Vertraagde groei van de **personeelsuitgaven** in **2014**

- Laag **inflatie** niveau → laatste overschrijding spilindex dateert van november 2012, volgende overschrijding spilindex verwacht in december 2014 (Planbureau)
→ kostenverhoging van +2 % voor budget 2015
- **Aantal VTE neemt af** in sommige gemeenten → - 278 VTE (-508 pers.) tijdens 1° semester 2013, effect versterkt vanaf 2014
- Relatief gematigde impact in 2014 vd **pensioenhervorming (vastbenoemden)** → sterke toename verwacht vd **responsabiliseringsbijdrage** (2015-2016)

Wat is de impact van de pensioenhervorming ?

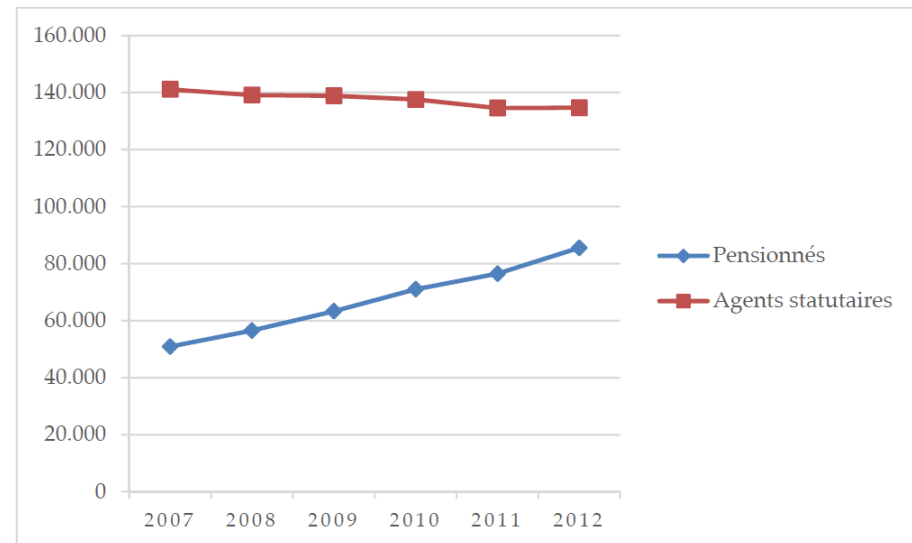
Evolutie van aantal vastbenoemden et contractanten in VTE aan het werk in de lokale besturen (1995-2012)

Structurele verschuiving van het aantal vastbenoemden ten gunste van contractuele werknemers

Vermindering van de basisbijdrage ten opzichte van oplopend aantal begunstigen → stijging verwacht van de responsabiliseringsbijdrage

Evolutie van aantal gepensioneerd vastbenoemden et contractanten in de lokale besturen (1995-2012)

Vraag 3 :

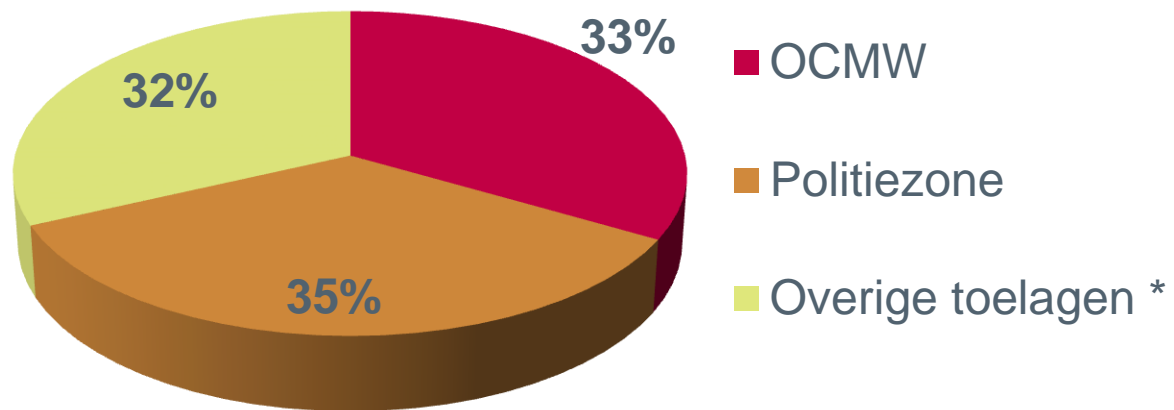
Weegt de financiële situatie van **OCMW's** en **politiezones** op de gemeenten ?

Weegt de financiële situatie van OCMW's en politiezones op de gemeenten ?

■ Kencijfers:

- Overdrachtuitgaven: 4,5 miljard EUR, of 400 EUR per inwoner
- = 30 % van de gewone uitgaven (38 % bij Brusselse gemeenten)

■ Structuur :

* Overige toelagen = toelage voor brandweer, kerkfabrieken, openbare ziekenhuizen, sportverenigingen, culturele verenigingen,

Duidelijk overzicht van toelagen aan OCMW en politiezone

■ Weegt de financiële situatie van OCMW's en politiezones op de gemeenten ?

■ Evolutie van de gemeentetoelage aan het OCMW ?

	2014 EUR / inw.	Δ 2013- 2014	Δ 2012- 2013	Δ 2007- 2012
Vlaanderen	127	+8,2%	-0,3%	+4,5 %
Wallonië	121	+2,1%	+2,9%	+4,0 %
Brussel	253	+4,7%	+4,6%	+5,6 %

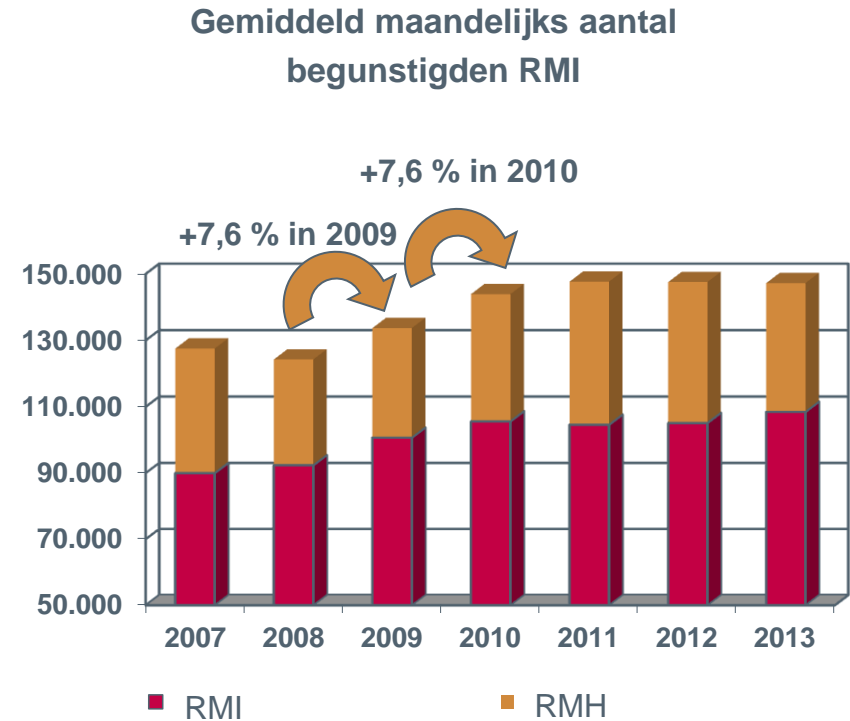
Verschillen per gewest:

- **Vlaamse gemeenten:** technisch effect bij overstap naar BBC ("one shot")
MJP groei neemt af tot 2 % per jaar
- **Waalse gemeenten:** vertraging in 2014 van de groei in de toelage aan het OCMW in vergelijking met de stevige groei tijdens de vorige legislatuur
- **Brusselse gemeenten :** niveau en groei blijft hoog

Weegt de financiële situatie van OCMW's en politiezones op de gemeenten ?

■ Evolutiefactoren : gemeentetoelage aan OCMW ?

- Evolutie aantal begunstigten RMI en sociale bijstand (vooral in de grote steden)
- Meer opdrachten voor OCMW's :
 - Nieuwe sociale dienstverlening
 - Beperking werkloosheidsuitkering
- Financiering rusthuizen
 - Opvangcapaciteit verhogen (vergrijzing van de bevolking)
 - Aanpassen aan nieuwe normen
- Verhoogde “pensioenbijdrage”

■ Weegt de financiële situatie van OCMW's en politiezones op de gemeenten ?

- Evolutie van de gemeentetoelage aan de politiezone ?

	2014 EUR / inw.	Δ 2013- 2014	Δ 2012- 2013	Δ 2007- 2012
Vlaanderen	145	+3,0%	+2,7%	+3,6 %
Wallonië	125	+0,4%	+3,3%	+3,0 %
Brussel	294	+4,3%	+5,0%	+5,4 %

➔ Groei vermindert lichtjes maar blijft globaal stevig

- **Vlaamse gemeenten**: MJP groei blijft stevig met 3,1 % per jaar
- **Waalse gemeenten** : zonder grote steden → + 3,0%
- Niveau en groei blijft belangrijk voor de **Brusselse gemeenten**

Belangrijke impact van de **pensioenhervorming** (→ 95% van personeel is vastbenoemd !)

Vraag 4 :

Ondersteunen de **deelstaten** de gemeenten financieel ?

Ondersteunen de deelstaten de gemeenten financieel ?

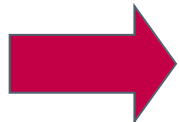
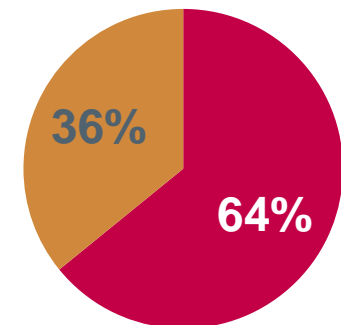
■ Kencijfers:

- middelen afkomstig van subsidiërende overheden (Gewesten) voor de financiering van gemeenten
- = +/- 6 miljard EUR of 575 EUR per inwoner
- = 36 % van de exploitatieontvangsten

■ Evolutie 2014 ?

Gemiddelde jaarlijkse groei	Δ 2012-2013	Δ 2007-2012
Gemeentefonds	2,8 %	3,7 %
Toelagen	2,5 %	2,2 %
Totaal	2,7 %	3,1 %

■ Fondsen ■ Toelagen

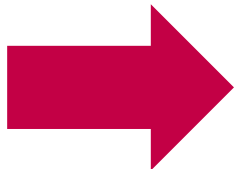

Groei "Fondsen" > "Toelagen"

+4,2 % in Brussel en +3,6 % in Wallonië

Ondersteunen de deelstaten de gemeenten financieel ?

	<p>Aan belangrijke financiële ondersteuning van de gewesten wordt niet gemorreld</p> <p>→ Erg verschillend van andere landen (Italië, Frankrijk, Spanje, UK,....) → volgens OESO, gemiddeld -2,1% sinds 2009</p>
Vlaanderen & Wallonië	<ul style="list-style-type: none">■ Gemeentefonds behoudt groei > inflatieniveau
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	<ul style="list-style-type: none">■ Gewestelijke steun voor gemeenten in financiële moeilijkheden (30 mio EUR per jaar sinds 2007)■ 1ste effect vd herfinanciering (6de Staatshervorming)

- Effect van budgettaire stabiliteitspact ?
- Impact van de nieuwe BFW ?

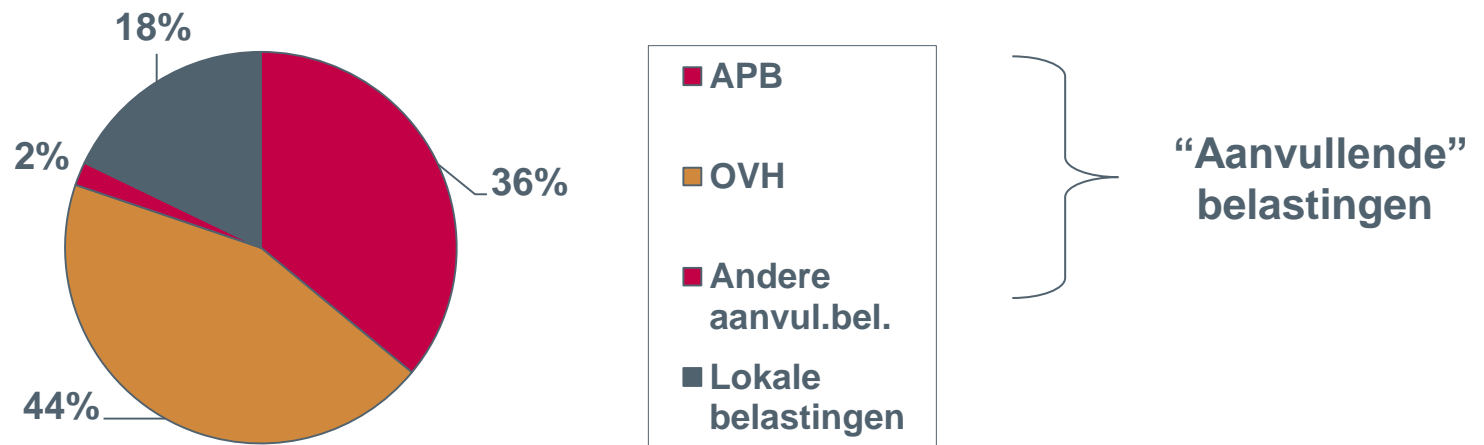
Vraag 5 :

Halen de gemeenten meer **belastingen** op ?

■ Halen de gemeenten meer belastingen op ?

■ Kencijfers:

- Belastingen = 8,1 miljard EUR of 740 EUR per inwoner
- 6,7% van de overheidsbelastingen
- > 50 % vd gewone ontvangsten (= belangrijkste financieringsbron)
- **Structuur van de belastingontvangsten :**

Halen de gemeenten meer belastingen op ?

■ Evolutie 2014 :

- Groei 2014 (+ 6,6 %) > vorige bestuursperiode (+3,8%)
- Groei relatief groot in een crisiscontext
- Verschillende evolutie voor “aanvullende” belastingen en specifieke “lokale” belastingen

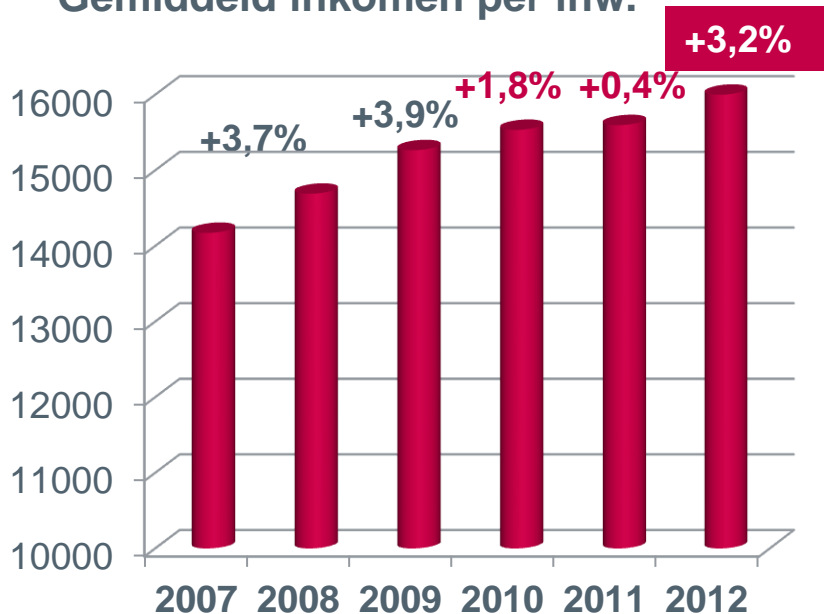
Gemiddelde jaarlijkse groei	Δ 2013-2014	Δ 2012-2013	Δ 2007-2012
APB	+ 5,2 %	+3,2 %	+4,2 %
Onr.VH	+ 5,4 %	+3,5 %	+3,6 %
Lokale bel.	+11,7 %	+8,2 %	+2,8 %
Totaal	+ 6,6 %	+4,1 %	+3,8 %

Halen de gemeenten meer belastingen op ?

- Evolutie ? : **Fiscaal product = grondslag * aanslagvoet**

**Aanvullende belasting
op de personenbelasting
(APB)**

Gemiddeld inkomen per inw.

Aanslagvoet	2013	2014
Vlaanderen	7,21%	7,27%
Wallonië	7,71%	7,79%
Brussel*	6,65%	6,61%

* Brussel : 1% agglomeratiebelasting niet inbegrepen

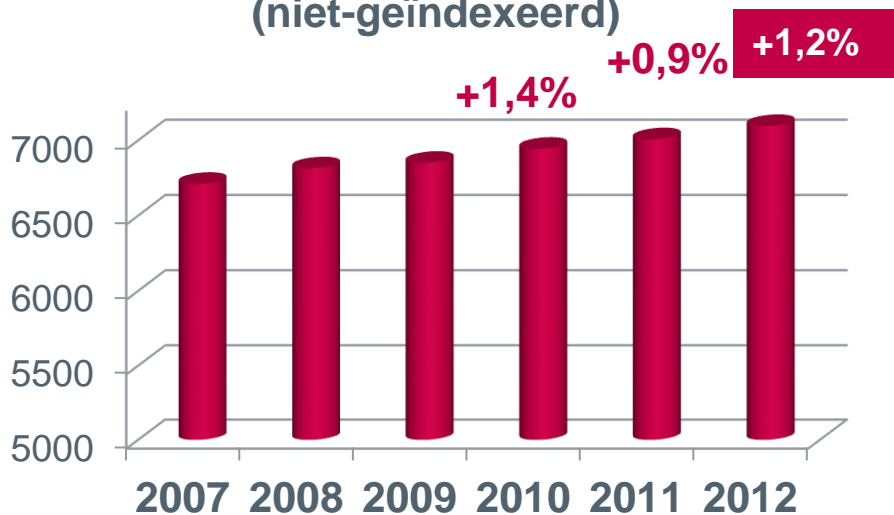
Halen de gemeenten meer belastingen op ?

■ Evolutie ? :

Fiscaal product = grondslag * aanslagvoet

Aanvullende belasting op de onroerende voorheffing

Belastbaar kadastraal inkomen
(niet-geïndexeerd)

Aantal opcentiemen	2013	2014	% gem
Vlaanderen*	1356	1393	20%
Wallonië	2516	2539	10%
Brussel**	2771	2798	15%

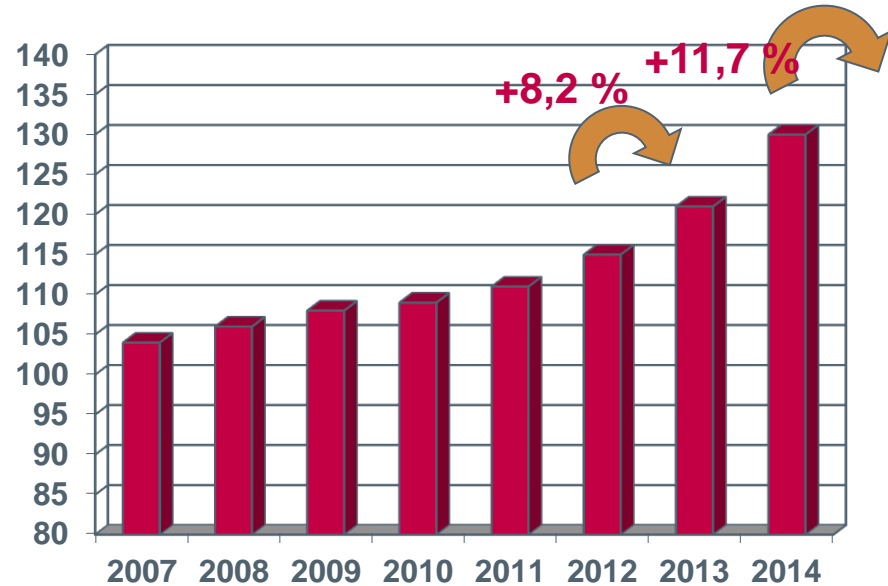
* Regionale aanslagvoet is 2,5% in Vlaanderen

** Brussel : agglomeratiebelasting niet inbegrepen

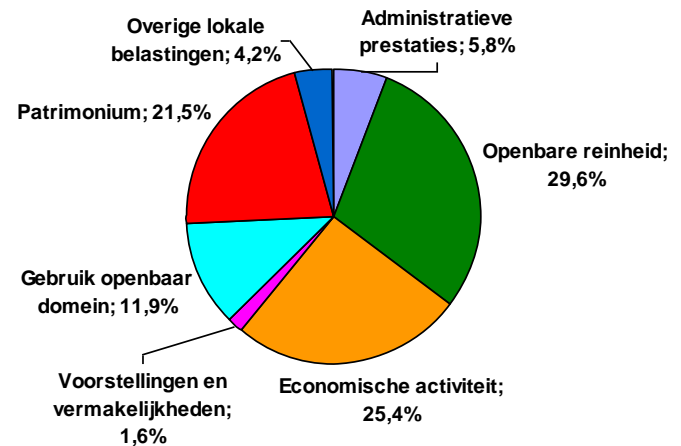
Halen de gemeenten meer belastingen op ?

■ Lokale belastingen ?

- 130 EUR / inw.
- Grote verschillen tussen gemeenten
- Meest toegenomen belasting :
 - Parkeerplaatsen
 - Huisvuilbelasting (werkelijke kostprijs)
 - Tweede verblijven
 - ...

2014	EUR / inw.	2014	2013
Vlaanderen	107	+15,0%	+ 12,0%
Wallonië	134	+7,5%	+ 5,3%
Brussel	223	+4,1%	+ 8,7%

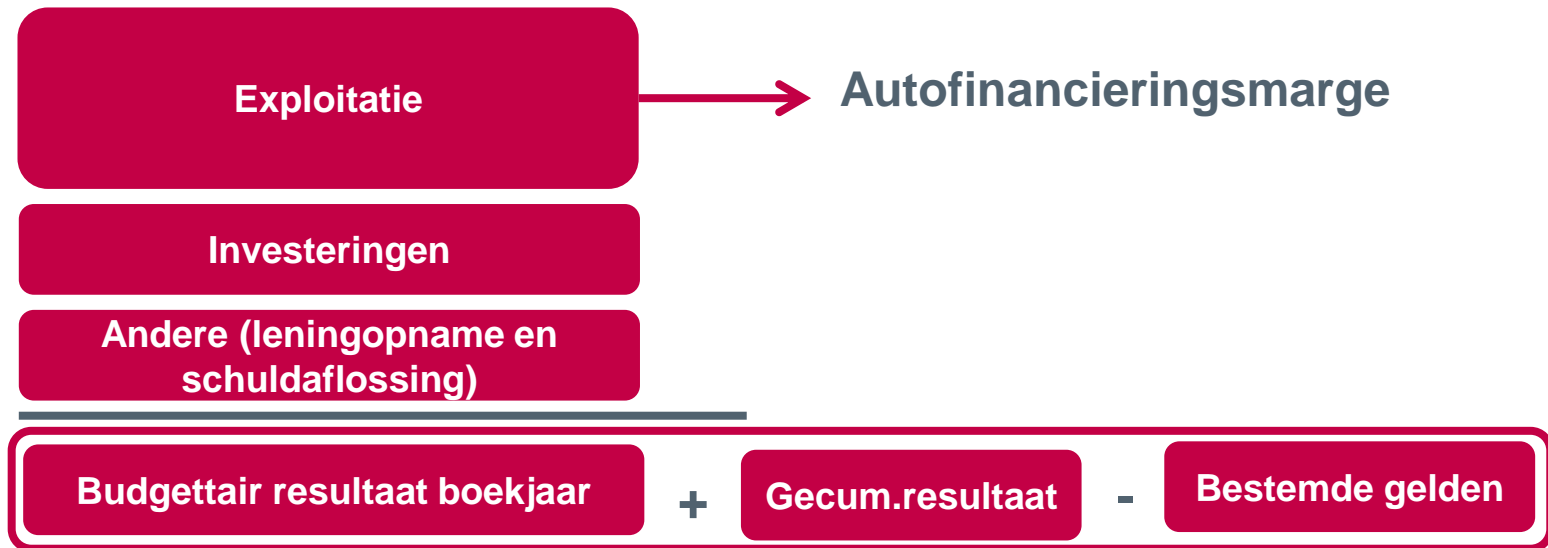
Vraag 6 :

Komt het **evenwicht** van de gemeentebudgetten in gevaar ?

Nieuwe beleids- en beheerscyclus (BBC)

Vlaamse gemeenten BBC

- Meerjarenplan 2014-2019 in BBC
 - Prioritaire beleidsdomeinen en andere + doelstellingen
 - Financiële nota volgt de cijfers op
 - **Saldo** voor exploitatie, investeringen et financiering samen

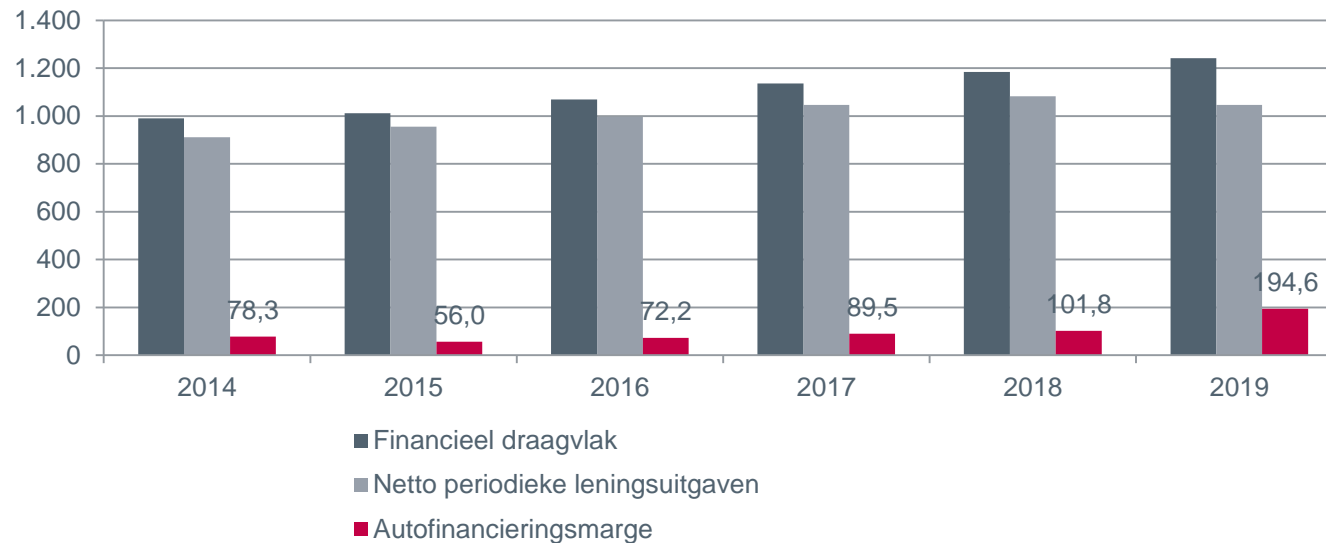

Komt het evenwicht van de gemeentebudgetten in gevaar ?

Vlaamse gemeenten BBC

■ Dubbel evenwichtscriterium:

- Jaarlijks: **resultaat op kasbasis** ≥ 0 (OK voor alle gemeenten)
- Structureel evenwicht op einde plan : **autofinancieringsmarge** ≥ 0

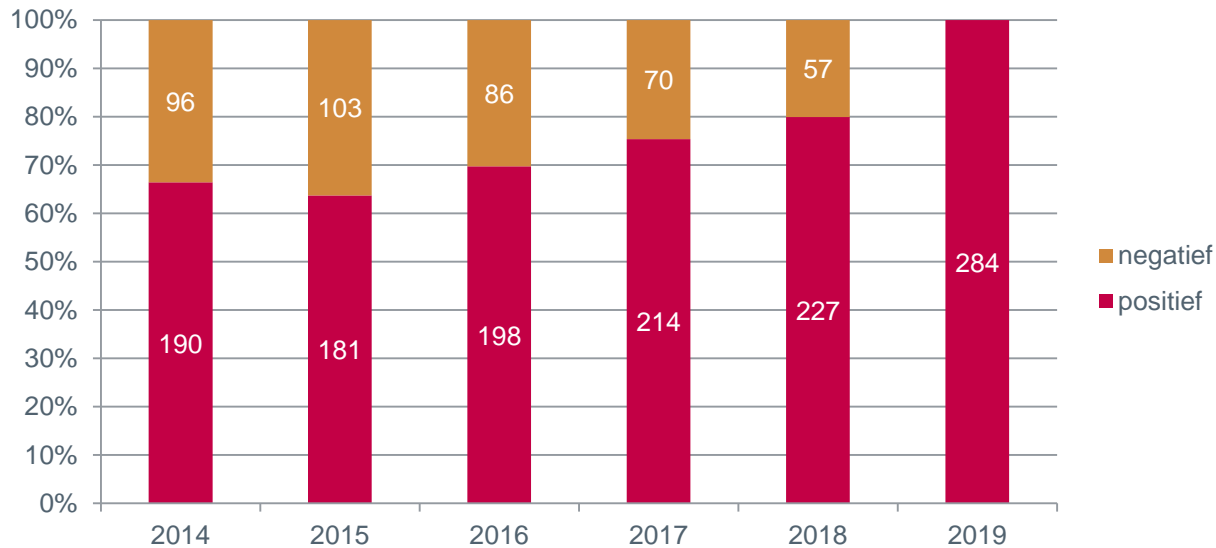

- Financieel draagvlak exploitatie $>$ Netto periodieke leningsuitgaven

Komt het evenwicht van de gemeentebudgetten in gevaar ?

Vlaamse gemeenten BBC

- Aantal gemeenten met structureel positieve autofinancieringsmarge

in EUR/Inw.	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Autofinancieringsmarge	13	9	12	15	17	32

Komt het evenwicht van de gemeentebudgetten in gevaar ?

■ Begrippen:

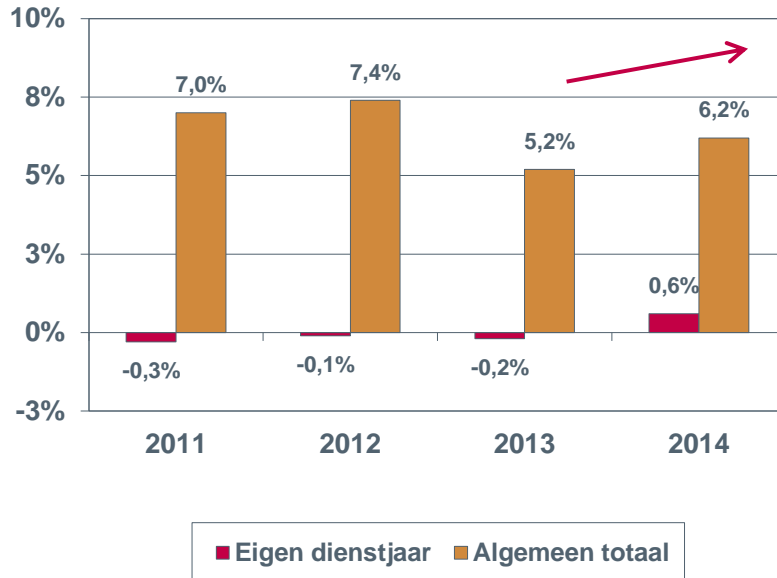
- Verrichtingen **gewone dienst**
- Onderscheid eigen dienstjaar / algemeen totaal
- Sterke **verschillen budget / rekening**
- Ander concept voor evenwicht volgens BBC en ESR 95

Komt het evenwicht van de gemeentebudgetten in gevaar ?

Waalse gemeenten

Saldi (in % vd ontvangsten)

% Gemeenten met tekort (eigen dienstjaar)

2011	2012	2013	2014
36%	34%	37%	14%

B2014	In Mio EUR	In % gew. ontvangsten
Eigen dj.	+29,2	0,6 %
Alg. totaal	+328	6,2 %

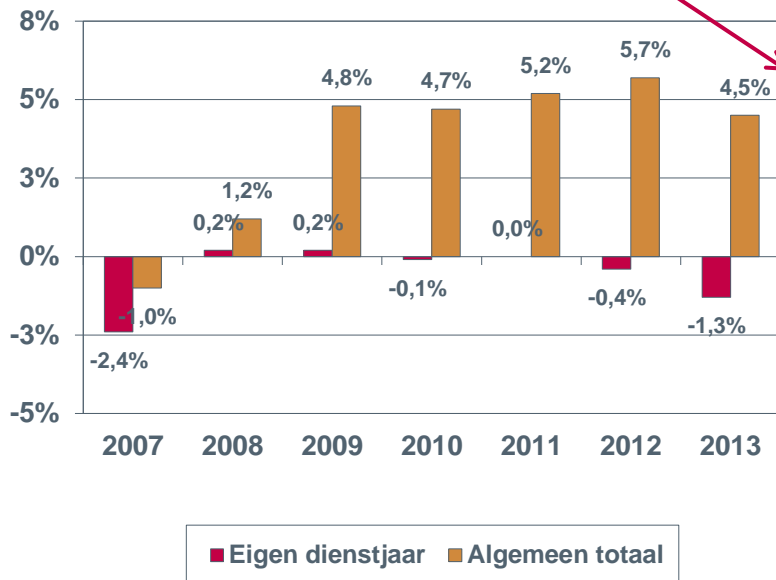
Saldi verbeteren in 2014

- Saldi **eigen dienstjaar**: licht overschot maar positieve impact van
 - Fictief krediet voor niet-vastgelegd budget -> volgens begrotingsrichtlijnen (39 miljoen EUR)
 - Opname van voorzieningen (+ 45 miljoen EUR)
- Saldi **algemeen totaal** : verbetering overschot (+16 miljoen EUR)

Komt het evenwicht van de gemeentebudgetten in gevaar ?

Brusselse gemeenten

Saldi (in % vd ontvangsten)

% Gemeenten met tekort (eigen dienstjaar)

2011	2012	2013	2014
42%	63%	47%	63%

B2014	In Mio EUR	In % gew. ontvangsten
Eigen dj.	-10,0	-0,5%
Alg. totaal	+57,6	2,6 %

Evolutie in 2014 ?

- Saldi **eigen dienstjaar** : kleiner tekort
 - bijna evenwicht (0,5 % vd ontv.)
 - 12 gemeenten vd 19 noteren tekort eigen dienstjaar
- Saldi **algemeen totaal** vermindert met meer dan 50 % sinds 2012
- **Fragiel evenwicht** ondanks belangrijke financiële steun van Gewest (→ jaarlijkse steun 30 mio EUR sinds 2007)

Vraag 7 :

Kunnen de gemeenten blijven
investeren ?

Kunnen de gemeenten blijven investeren ?

■ Kencijfers:

- Vaste activa (balans) = 53 miljard EUR of 85 % van de totale activa
- Investeringsvolume (rekening) = +/-2,8 miljard EUR of 0,8 % bbp, +/- 250 EUR per inw.
- Belangrijke afwijking tussen budgetvooruitzicht en effectieve realisatie
- 50 % aandeel lokale besturen in overheidsinvesteringen
- Belangrijkste investeringsdomeinen: wegen, stedenbouw, administratieve gebouwen, scholen, sport & cultuur

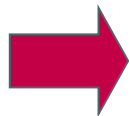
	2011	2012
Lokale besturen	49,0 %	50,8%
Gemeenschappen & Gewesten	42,3%	38,7%

Eigen berekening op basis van gegevens INR

Kunnen de gemeenten blijven investeren ?

- Evolutie van de investeringen in 2013 :

	2014 In mio EUR	EUR / inw.	Δ 2013- 2014	Δ 2012- 2013
Vlaanderen	2 724	-	-	-25,5% *
Wallonië	1 263	354	-18,5%	-16,5%
Brussel	548	475	-3,2%	+2,6%

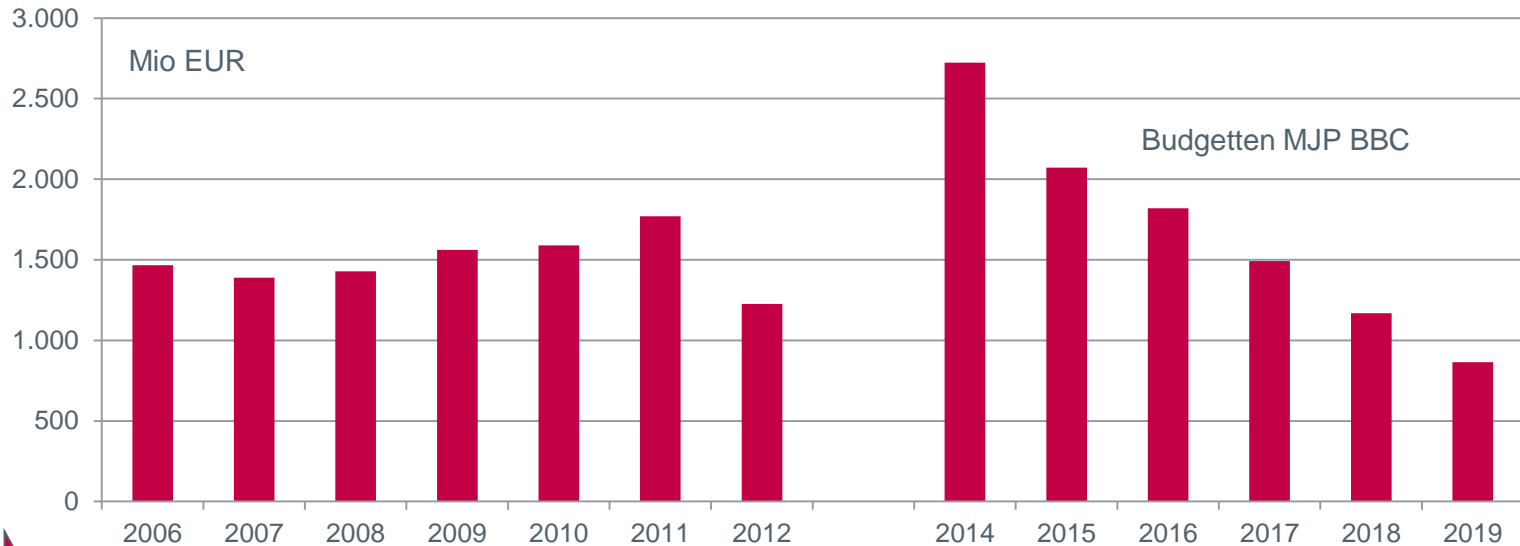

Verschillende evolutie naargelang **gewest**

- Terugval normaal voor het 1° jaar van gemeentelijke bestuursperiode
- **Vlaanderen**: impact BBC – zie verder
- **Wallonië**: impact van begrotingsrichtlijnen die investeringen beperken (maximaal bedrag per inw.)
- Investeringsniveau behouden in **Brussel** → Gewestelijke plan om lokale investeringen te steunen in een context van sterke demografische druk

Kunnen de gemeenten blijven investeren ?

■ Evolutie van de investeringen voorzien in het meerjarenplan:

terugval van de gemeentelijke investeringen tijdens de periode

■ Nuancering:

- 2014 is overgangsjaar met overboeking van vastgelegde budgetten
- Realisatie van investeringspiek laat op zich wachten (markt voor wegen- en rioleringsbouw wacht op orders)
- 2014 = vroegere budgetniveau / 2018 = niveau realisatie op de rekening
- Aanpassingsvariabele, afhankelijk van voldoende financiële beleidsruimte in de loop de periode

Vraag 8 :

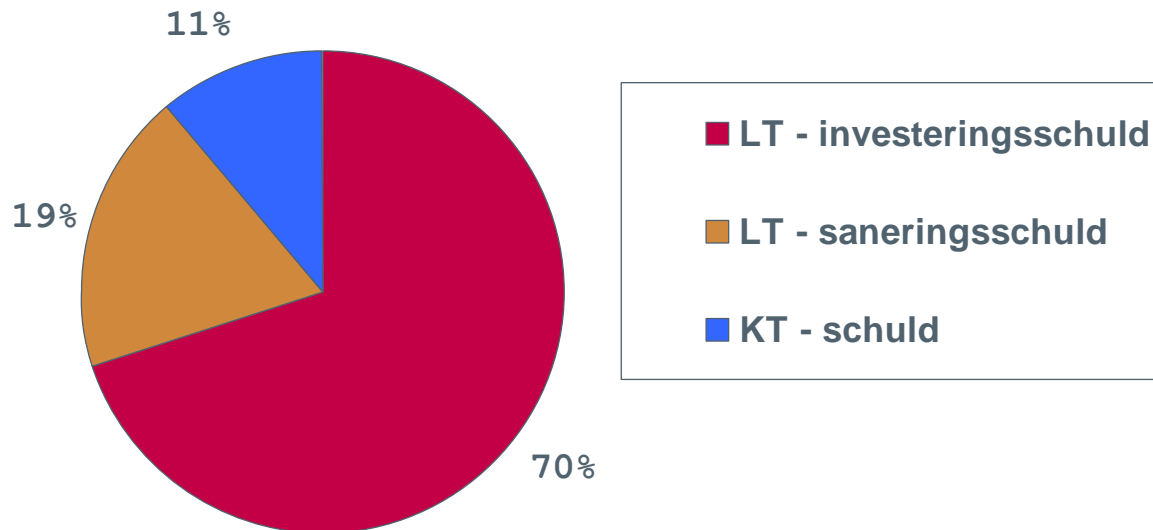
Is de **schuldenlast** onder controle ?

Is de schuldenlast onder controle ?

■ Kencijfers :

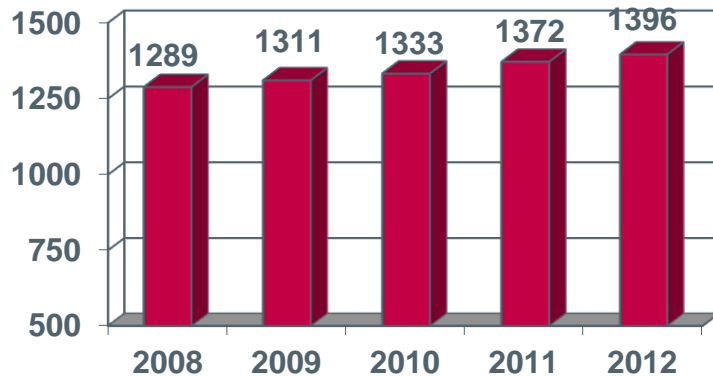
- Gemeenteschuld : **14,7** miljard EUR / **4,1 %** vh bbp / **1.337 EUR** per inw.
- **25,5 %** vh passief (balanstotaal)
- **89 %** van de omloop is langetermijnschuld (LT)
- **Leningen LT** bestemd voor de financiering van investeringen (dus met een vast actief als tegenwaarde)

Samenstelling van de gemeenteschuld

Is de schuldenlast onder controle ?

Evolutie van de schuld
(in EUR per inwoner)

- Stabiel schuldniveau lichtjes vermeerderd maar regionale verschillen
- Kwalitatieve verbetering (minder saneringsschuld in verhouding tot investeringen)

	EUR/inw.	Evolutie tov 2011
Vlaanderen*	1 294	+1,4 %
Wallonië	1 519	+4,9%
Brussel	1 506	+10,1%

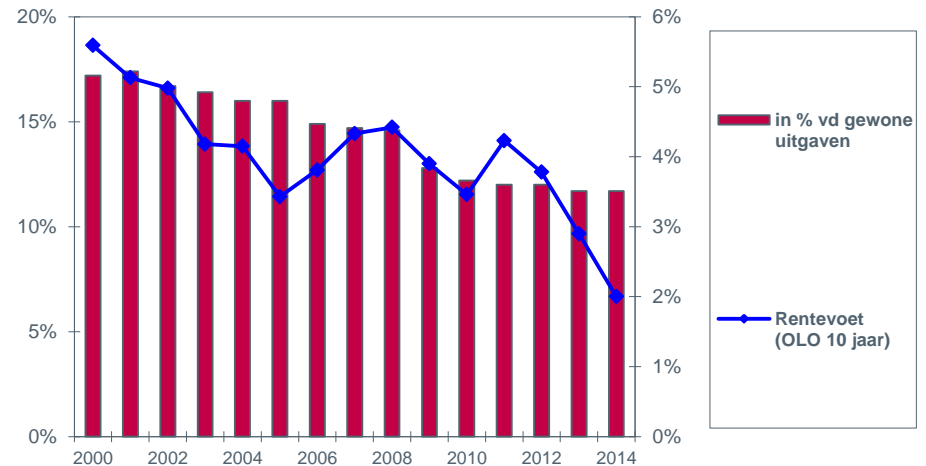
* BBC-gemeenten van 2011 inbegrepen

Is de schuldenlast onder controle ?

Interestlasten

Budget	Δ 2013-2014
Vlaanderen	-
Wallonië	- 1,0 %
Brussel	- 1,1%

Evolutie vd financiële lasten (intr.+ aflos.)

- Structurele krimp (2001-2014) van de schulduitgaven
 - lagere rentevoeten
 - actief schuldbeheer
 - regionale steun

Vraag 9 :

Respecteren de gemeenten de budgettaire doelstellingen van het **stabiliteitspact** voor de Belgische overheid ?

Respecteren de gemeenten de budgettaire doelstellingen van het **stabiliteitspact** voor de Belgische overheid ?

- Belangrijke saneringsinspanning voor de overheidsfinanciën te realiseren tegen 2017
- Verdeling van de inspanningen volgens samenwerkingsakkoord (ook lokale besturen)

NFB in % bbp	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal	-4,0	-2,6	-2,1	-1,4	-0,4	+0,6
Entiteit 1 (Fed. + Soc.Zek.)	-3,5	-2,4	-2,2	-1,5	0,0	0,6
Entiteit 2 (G&G + Lok.best)	-0,5	0,0	+0,1	+0,1	0,0	0,0
G&G	-0,1	0,0				
<i>Lokale besturen</i>	-0,4	-0,2				

- Uit de “procedure voor buitensporige tekorten” (EU - 2 juni 2014)

Van de lokale besturen wordt verwacht dat ze een evenwicht bereiken of een overschot boeken (volgens de ESR-normen)

Respecteren de gemeenten de budgettaire doelstellingen van het **stabiliteitspact** voor de Belgische overheid ?

■ **Saldi (NFB) van de lokale besturen – ESR 2010**

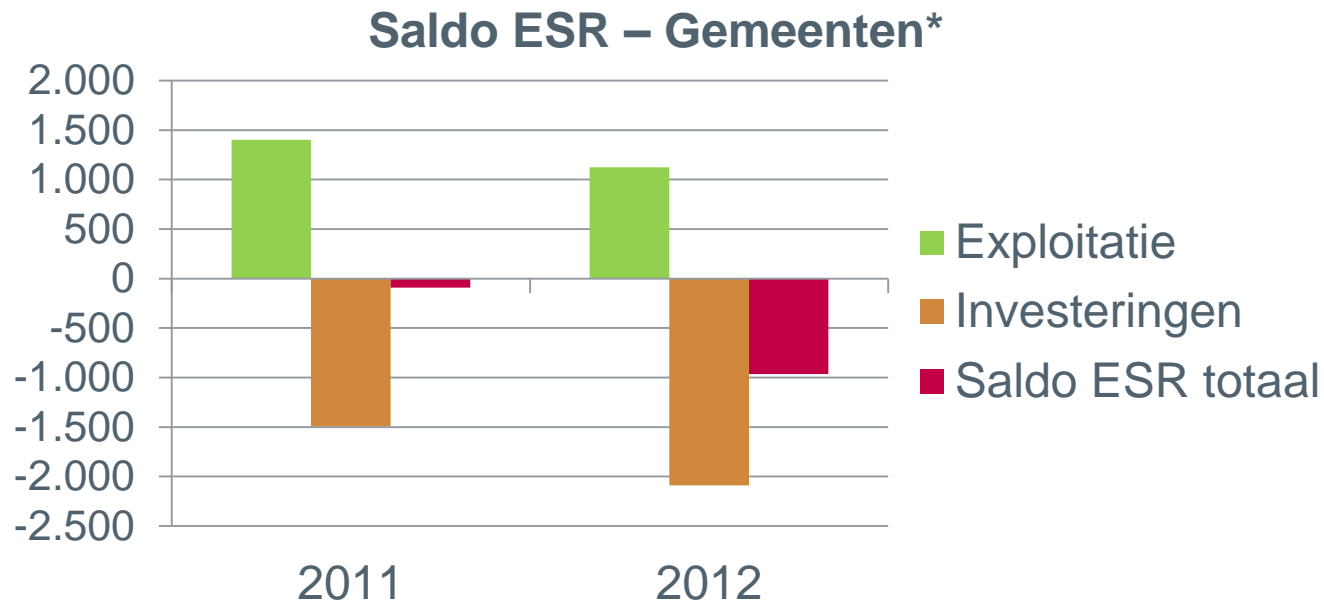
(in miljoen EUR)	2010	2011	2012
Totaal	+220	-385	-1479
(in % bbp)	+0,05%	-0,10%	-0,35%
Lok.best. – Vlaanderen	136	-148	-777
Lok.best. – Wallonië	53	-173	-597
Lok.best. – Brussel	35	-59	-84
Lok.best. – Duitstalige gem.	-4	-5	-21

Bron: rapport HRF maart 2014, op basis van data van het INR (zonder politiezones)

- Duidelijke achteruitgang 2010 – vergelijkbare evolutie voor alle gewesten
- Impact van de investeringscyclus (vooral in 2012)
- Voor 2013 belangrijke verbetering verwacht als gevolg van minder investeringen (-260 miljoen EUR)

Respecteren de gemeenten de budgettaire doelstellingen van het **stabiliteitspact** voor de Belgische overheid ?

- **ESR 2010-normen** → boekhoudschema opgelegd door Eurostat (budgettair stabiliteitspact)
- Het **saldo** (“financieringsbehoefte/capaciteit”) maakt geen onderscheid tussen exploitatie en investeringen
- **Investerings** = bepalende variable om evolutie saldo te verklaren

Samenwerkingsakkoord: de HRF moet rekening houden met investeringsgedrag om budgettaire doelstellingen te bepalen

Vraag 10 :

Welke belangrijke **financiële uitdagingen** op komst de drie volgende jaren ?

Hervormingen die de uitgavenbeheersing bemoeilijken

Hervorming van de pensioenen van de lokale ambtenaren (fiche 9)

- Wet van 24/10/2011 → Grondige hervorming van onderliggend financieringssysteem (2012 → 2016) :
 - Samensmelten van de pools (1 à 5)
 - Verhoging van de **basisbijdrage** (→ uniforme bijdragevoet van 41,5% in 2016 ipv 27,5% (pool5) of 32% (pool 1))

	2011	2012*	2016
Pool 1	32%	32,5%	41,5%
Pool 2	40%	40,5%	41,5%
Pool 3 / 4	/	33% ou 40,5%	41,5%
Pool 5	27,5%	29%	41,5%

- **Responsabiliseringsbijdrage** (= bijkomende bijdrage ter compensatie van “deficit” in de solidariteit → 50% in 2012 en 55% in 2013 → nieuwe ramingen van de RSZPPO)

Belangrijke impact op de **personeelsuitgaven + overdrachtuitgaven** (personeel OCMW en politiezones) van 2012 tot 2016
→ **onderschat in het budget 2013 !**

Welke belangrijke financiële uitdagingen op komst de drie volgende jaren ?

Budgettair stabiliteitspact (2014-2017)

- Belangrijke saneringsinspanning voor de overheidsfinanciën te realiseren tegen 2017
- Verdeling van de inspanningen volgens samenwerkingsakkoord (ook lokale besturen - samenwerkingsakkoord)

NFB in % bbp	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal	-4,0	-2,6	-2,1	-1,4	-0,4	+0,6
Entiteit 1 (Fed. + Soc.Zek.)	-3,5	-2,4	-2,2	-1,5	0,0	0,6
Entiteit 2 (G&G + Lok.best)	-0,5	0,0	+0,1	+0,1	0,0	0,0

Bron: Stabiliteitspact – april 2014

- Nieuwe verplichtingen rond financiële rapportering (kalender budget, trimestriële boordtabellen, meerjarenplan, ...)
- Impact vd Staatshervorming ?
 - Overdracht van bevoegdheden en financiering
 - Uitvoeringsmodaliteiten van de nieuwe BFW

■ Wat zijn de andere belangrijkste uitdagingen in de nieuwe bestuursperiode ?

- **Hervorming van de hulpdiensten :**
 - **Implementatie van de hervorming van de hulpdiensten (brandweer)**
 - **Financiering van de politiezones**

- **Versterking van het kader van effectieven en professionaliseren van het brandweerkorps**
- **Moderniseren van uitrusting en infrastructuur**
- **Verdeling van de taken (lokaal / federaal)**
- **Financieel evenwicht herstellen tussen federaal / gemeente (is 10/90 voor brandweer en 40/60 voor politie)**
- **Financiering van de pensioenen**

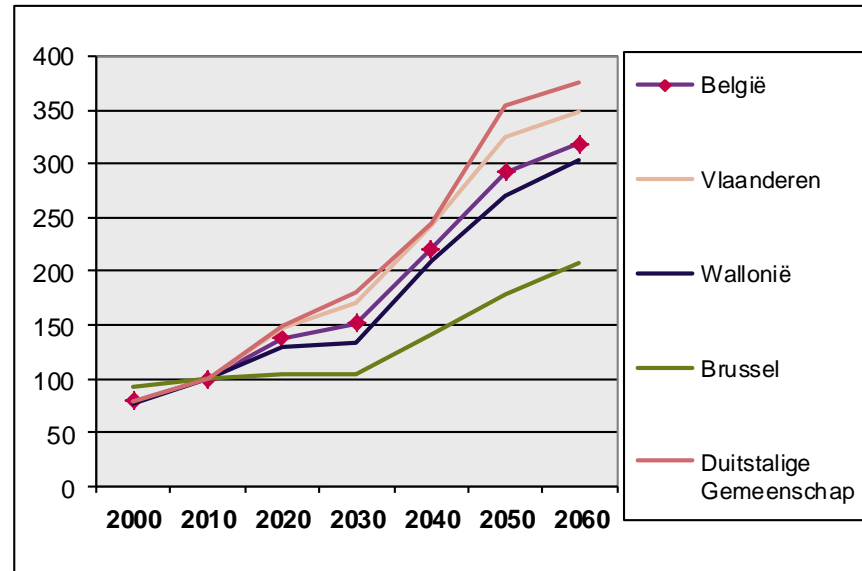
Wat zijn de andere belangrijkste uitdagingen in de nieuwe bestuursperiode ?

■ Demografische uitdaging begeleiden

■ Vergrijzing van de bevolking

- Meer capaciteit voor opvang
- Meer thuiszorgdiensten (OCMW)
- Aanpassen openbare ruimte
- Mobiliteitsbeleid
- Huisvestingsbeleid
-

Evolutie van de bevolking ouder dan 85 jaar (2010 = 100)

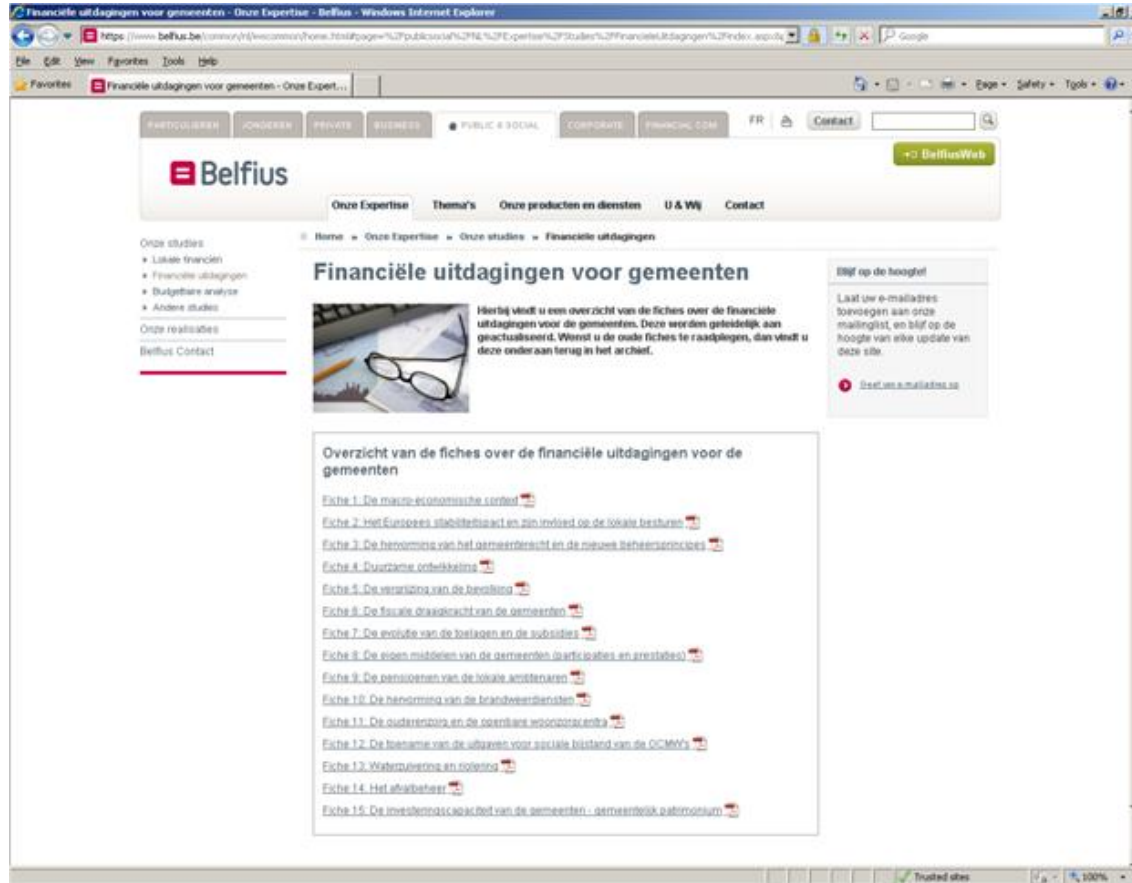
Bron: op basis van de vooruitzichten van het Planbureau

■ Demografische expansie in de grote steden (en vooral in Brusselse regio)

- Formules voor kinderopvang
- Capaciteit van de scholen vergroten
- Huisvestingsbeleid en mobiliteitsbeleid

Dossier “Uitdagingen” over de gemeentefinanciën

■ Mini-site op www.belfius.be

- indirect te vinden via link: www.belfius.be
kies “Public & Social” > “Onze expertise” > “Onze studies”
- www.belfius.be/FinanciëleUitdagingen